

Bijlage C | Aanwijscriteria per statuscategorie

Het Bomenbeleid 2018 geeft kaders en richtlijnen om gemeentelijke bomen in Weesp in te delen in 3 statuscategorieën, elk met hun eigen beschermingsniveau en investeringsbereidheid.

In deze bijlage zijn deze algemene kaders en richtlijnen uitgewerkt tot concrete aanwijscriteria voor de 3 statuscategorieën: waardevolle bomen, boomstructuren en functionele bomen.

- Alle bomen en houtopstanden waarvoor de aanwijscriteria gelden, zijn vastgelegd in de gemeentelijke bomenregistratie. Bij elke volgende gemeentelijke inspectieronde (BoomVeiligheids- en Onderhoudscontrole, BVO) van de bomen en houtopstanden wordt dit bestand geactualiseerd.
- De waardevolle bomen en houtopstanden van de gemeente Weesp worden daarnaast vastgelegd op de 'Lijst bijzonder waardevolle bomen' die door de gemeenteraad wordt vastgesteld en periodiek wordt geactualiseerd.
- De boomstructuren worden als lijnen en vlakken vastgelegd op een gemeentelijke boomstructurenkaart, de bomen die in deze lijnen en vlakken vallen worden geregistreerd als structuurboom.
- De gemeentelijke functionele bomen zijn alle overige bomen in eigendom van gemeente Weesp en zo vastgelegd in het gemeentelijke boomgegevensbestand.
- Functionele bomen van derden vallen buiten de gemeentelijke registratie en hebben geen beleidsstatus.
- De in het Handboek Bomen 2018 gestelde normen voor groeiplaatsen (boven- en ondergronds) zijn leidend.

De regels voor vergunningsplicht voor elk van deze 3 categorieën zijn uitgewerkt in de geldende gemeentelijke verordening.

Status 1: Waardevolle bomen

Aanwijscriteria

1. Beeldbepalendheid
2. Ecologische waarde
3. Cultuurhistorische waarde
4. Zeldzaamheid, uniciteit of dendrologie

Randvoorwaarden:

5. Plantjaar en boomgrootte
6. Technische levensduur

De aanwijscriteria vormen de redenen voor aanwijzing, het zijn de specifieke kenmerken op grond waarvan een boom wordt aangewezen. De randvoorwaarden bepalen vervolgens of aangewezen bomen of houtopstanden ook daadwerkelijk op de bomenlijst kunnen worden opgenomen.

Toelichting aanwijscriteria waardevolle bomen

De boom of houtopstand moet aan tenminste 1 van de 4 aanwijscriteria voldoen. Deze worden *hieronder* toegelicht.

Beeldbepalendheid

- Een boom of houtopstand is beeldbepalend als deze voor de beeldkwaliteit van de leefomgeving van grote waarde is of als de boom of houtopstand een belangrijke positieve bijdrage levert aan het karakter en de herkenbaarheid op straat-, wijk- of stadsniveau. Bij particulieren gaat het vooral om bomen (meestal als onderdeel van een geregistreerd monument) in voor- en zijtuinen, die zichtbaar zijn vanaf openbaar toegankelijk gebied en een grote rol spelen in het straatbeeld.
- De boom of houtopstand moet in ieder geval een zodanige omvang hebben dat deze vanuit 1 windrichting beeldbepalend is voor de omgeving. Wanneer de boom of houtopstand vanuit alle windrichtingen beeldbepalend is speelt de omvang geen rol.
- Ook de locatie telt mee. Een boom op een bijzondere, opvallende, markante plek wordt eerder aangewezen dan eenzelfde boom op een achteraflocatie.
- Soms is een boom op een speciale manier geplant of gegroeid. Soms gaat het om een groep bomen, die bijvoorbeeld samen 1 kroon vormen, waarbij niet zozeer de individuele bomen maar de groep als geheel beeldbepalend is.

Ecologische waarde

- Bomen en houtopstanden kunnen een belangrijke functie hebben voor het voortbestaan van bepaalde flora en fauna. Een boom met ecologische waarde moet een structurele functie vervullen voor een bepaalde dier- of plantensoort. Denk bijvoorbeeld aan een kolonieboom van blauwe reigers die al jarenlang als zodanig wordt gebruikt. Of een boom die een groeiplaats is voor een bijzondere korstmossort, maretak of andere bijzondere plantensoorten. Het kan ook gaan om bomen die dienen als geleiding of verblijfplaats voor vleermuizen.
- Streekeigen, inheemse boomsoorten kunnen door hun genetische oorspronkelijkheid van zichzelf ecologische waarde hebben, als autochtoon plantmateriaal.

Cultuurhistorische waarde

- Bomen en houtopstanden kunnen onderdeel zijn van de lokale geschiedenis of een bepaalde cultuurhistorische betekenis hebben. Het meest bekend in dit kader zijn de herdenkingsbomen die ter gelegenheid van bijzondere gebeurtenissen zijn geplant. Maar ook kan gedacht worden aan groene elementen die essentieel zijn voor een bepaald landschapstype. Oude knotbomen of houtwallen in het bebouwde gebied bijvoorbeeld markeren vaak vroegere erf- en perceelgrenzen.
- De volgende bomen hebben onder andere cultuurhistorische waarde:
 - Herdenkingsboom
 - Grensboom
 - Markeringsboom
 - Bakenboom
 - Boom in een ensemble met een historisch pand
 - Boom in historische houtwal
 - Verzetsboom
 - Buurtboom
 - Boom met karakteristieke snoeivorm
 - Ooggetuigeboom

Zeldzaamheid, uniciteit of dendrologie

- Een boomsoort geldt voor de gemeente Weesp als zeldzaam als er vermoedelijk minder dan 5 volwassen exemplaren binnen de gemeentegrenzen voorkomen. Het gaat hierbij om boomsoorten en niet om variëteiten.
- Een boom is uniek voor de gemeente Weesp vanwege haar grootte en/of groeivorm, bijvoorbeeld de grootste, dikste of scheefste boom van de wijk of de stad.
- Bijzondere soorten kunnen boomkundig (dendrologisch) gezien waardevol zijn. Denk aan een exotische boomsoort of een bijzondere kweekvorm of variëteit.

In 'Dendrologie van de lage landen' van J. de Koning en W. van den Broek (voorheen: 'Nederlandse dendrologie' van dr. B.K. Boom) staat aangegeven welke soorten en variëteiten voor Nederland zeldzaam zijn. Specifiek voor Weesp zeldzame en bijzondere boomsoorten kunnen op een aanvullende soortenlijst worden vastgelegd .

Toelichting randvoorwaarden waardevolle bomen

Plantjaar en boomgrootte

- Een aansprekende omvang of leeftijd vergroot de algehele waarde van een boom of houtopstand voor de gemeenschap. Een waardevolle boom moet zo lang mogelijk behouden blijven. Belangrijk is de inrichting van een goede groeiplaats (conform de eisen van het Handboek Bomen) waar een boom zo lang mogelijk kan groeien.
- Om de leeftijd van de boom te bepalen geldt in eerste instantie het plantjaar van de boom. Is het plantjaar niet bekend, dan wordt de stamdiameter gebruikt om de leeftijd te schatten.
- Een boom in de gemeente Weesp komt in aanmerking voor de status waardevolle boom: als er zodanig is of kan worden aangeplant (groeiplaats, ondergrondse en bovengrondse ruimte) dat de ambitieleeftijd van 60 jaar redelijkerwijs haalbaar is

OF

als het plantjaar meer dan 40 jaar geleden is (of een stamdiameter van meer dan 40 centimeter op 1,3 meter boven maaiveld heeft, bij onbekend plantjaar).

Technische levensduur

- De boom moet een resterende technische levensduur hebben van meer dan 5 jaar. Bomen met een zeer slechte levensverwachting komen niet in aanmerking voor aanwijzing voor waardevolle boom.
- Reeds aangewezen bomen die door omstandigheden geen resterende levensverwachting (onomkeerbaar) hebben, kunnen daarom van de lijst worden verwijderd.
- De technische levensduur moet op deskundige wijze worden bepaald door een boomspecialist (European Tree Technician of gelijkwaardig niveau).

Voor het bepalen van de technische levensduur zijn de volgende aspecten van belang:

- De conditie van de boom in relatie tot het herstelvermogen van de boomsoort;
- De mate waarin er sprake is van mechanisch onherstelbare veiligheidsproblemen;
- De mate waarin er sprake is van parasitaire ziekten of -aantastingen die het voortbestaan van de boom bedreigen;
- De mate waarin er sprake is van een afname in kwaliteit en/of kwantiteit van de ondergrondse groeiruimte.

Status 2: Boomstructuren

Aanwijscriteria:

1. Stedenbouwkundige betekenis
2. Verbinding tussen groenelementen
3. Historische structuur

Randvoorwaarden:

4. Groeiplaatsinrichting of plantjaar
5. Technische levensduur
6. Groenvisie 2007-2015

De aanwijscriteria vormen de redenen voor aanwijzing, het zijn de specifieke kenmerken op grond waarvan een boomstructuur wordt aangewezen. De randvoorwaarden bepalen vervolgens of aangewezen boomstructuur ook daadwerkelijk op de bomenlijst kunnen worden opgenomen.

Een structuurboom kan ook onderdeel zijn van een bosplantsoenvak. Deze bomen zijn niet altijd als punt maar als vlak geregistreerd in de gemeentelijke bomenregistratie.

Toelichting aanwijscriteria waardevolle boomstructuren

De boom (als onderdeel van een structuur) moet aan tenminste 1 van de aanwijscriteria voldoen. Deze worden *hieronder* toegelicht:

Stedenbouwkundige betekenis

- Bomen in een lijnvormige structuur kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het karakter van de gemeente. Ze kunnen stedenbouwkundige structuren accentueren of versterken. Deze bomenstructuren begeleiden bijvoorbeeld wegen binnen de hoofdinfrastructuur of markeren een wijk- of gebiedsontsluiting. Een goed geplaatste structuur begeleidt het verkeer en kan ook verkeersremmend werken.

Verbinding tussen groenelementen

- Lijn- of vlakvormige structuren kunnen een belangrijke meerwaarde geven aan andere groenelementen. Door bijvoorbeeld parken en bosgebieden door bomenrijen met elkaar te verbinden ontstaat een natuurlijke migratieroute voor vogels en andere diersoorten. Zo neemt de ecologische betekenis ervan toe. Ook kunnen lijnvormige elementen een belangrijke rol vervullen in de verbinding tussen dorp en buitengebied.

Historische lijnen

- Lijnvormige structuren kunnen verwijzen naar de geschiedenis. Zoals rijbeplantingen langs oude invalswegen of een laanbeplanting langs de oprijlaan van een inmiddels verdwenen buitenplaats.

Toelichting randvoorwaarden waardevolle boomstructuren

Groeiplaatsinrichting of plantjaar

- Een structuurdragende boom of houtopstand moet zo lang mogelijk behouden blijven. Belangrijk is de inrichting van een goede groeiplaats (conform de eisen van het Handboek Bomen) waar een boom zo lang mogelijk kan groeien.
- Om de leeftijd van de boom te bepalen geldt in eerste instantie het plantjaar van de boom. Is het plantjaar niet bekend, dan wordt de stamdiameter gebruikt om de leeftijd te schatten.
- Een boom in de gemeente Weesp krijgt de status structuurboom als hij zodanig is (of kan worden) aangeplant (groeiplaats, ondergrondse en bovengrondse ruimte) dat de ambitieleeftijd van 40 jaar redelijkerwijs haalbaar is .

Technische levensduur

- De boom moet een resterende technische levensduur hebben van meer dan 5 jaar. Bomen met een zeer slechte levensverwachting komen niet in aanmerking voor aanwijzing als structuurdragende boom.
- De technische levensduur moet op deskundige wijze worden bepaald door een boomspecialist (European Tree Technician of gelijkwaardig niveau).
Voor het bepalen van de technische levensduur zijn de volgende aspecten van belang:
 - De conditie van de boom in relatie tot het herstelvermogen van de boomsoort;
 - De mate waarin er sprake is van mechanisch onherstelbare veiligheidsproblemen;
 - De mate waarin er sprake is van parasitaire ziekten of -aantastingen die het voortbestaan van de boom bedreigen;
 - De mate waarin er sprake is van een afname in kwaliteit en/of kwantiteit van de ondergrondse groeiruimte.

Groenvisie 2007-2015 Weesp

- Lijn- of vlakvormige structuren zijn van grotere betekenis wanneer er een onderlinge samenhang is. Dit houdt in dat de afzonderlijke lijnstructuren aansluiten op andere lijnstructuren of groengebieden. Samen vormen de lijnstructuren een aansluitend netwerk, de groene dooradering van de stad. In de Groenvisie is dit netwerk van alle groenstructuren in lijnen vastgelegd, voornamelijk de gewenste structuren. Bomen die op basis van de aanwijscriteria voor structuurbomen redelijkerwijs aan deze structuurlijnen en -punten gekoppeld kunnen worden, worden gelabeld als structuurboom.
- Bomen die op basis van de aanwijscriteria samen in aanmerking komen als boomstructuur, maar niet zijn opgenomen in de Groenvisie, kunnen worden voorgedragen als potentiële nieuwe boomstructuur bij de volgende actualisering van de Groenvisie.
- De groenstructuurlijnen die bomen bevatten of kunnen bevatten, worden vastgelegd op een boomstructuurkaart, als onderdeel van de groenstructuur van de Groenvisie.

Status 3: Functionele bomen

Randvoorwaarden:

1. Groeiplaats
2. Eigendom van gemeente

Toelichting randvoorwaarden

Groeiplaats voor 30 jaar

- Een functionele boom moet in de gemeente Weesp zodanig worden aangeplant (groeiplaats, ondergrondse en bovengrondse ruimte) dat de ambitieleeftijd van 30 jaar redelijkerwijs haalbaar is.
- Een functionele boom kan ook onderdeel zijn van een bosplantsoenvak. Deze bomen zijn niet altijd als punt maar als vlak geregistreerd in de gemeentelijke bomenregistratie. Bosplantsoenvakken als geheel moeten zodanig te zijn aangeplant dat deze tenminste 30 jaar gehandhaafd kunnen worden.

Eigendom van gemeente

- Functionele bomen en bosplantsoenvakken, zoals geregistreerd binnen de gemeente Weesp, zijn eigendom van de gemeente Weesp. Bomen die eigendom zijn van derden en die niet vallen binnen status 1 of 2, zijn niet geregistreerd. Dit zijn daarmee ook geen functionele bomen zoals bedoeld in dit document.

Snelgroeïende boomsoorten

- Voor een aantal boomsoorten gelden strengere eisen voor aanwijzing. Het gaat hier om bomen die snel groeien en veel voorkomen. Door deze eigenschappen verdringen zij andere bomen. Bovendien hebben zij vaak ook een beperktere levensduur en raken ze sneller in verval.
- Aanwijzing van deze snelgroeïende soorten op basis van dezelfde criteria als die gelden voor andere soorten moet met terughoudendheid gebeuren.
- De boomsoorten die gelden als snelgroeïend zijn populier, wilg, berk en els.